

Pesten csötörtökön augusztus 25^{kén} 1836.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p.p.

ELBESZÉLÉS.

Az álhivatal. (Végzet.)

Julius 3-kán.

Másnap ismét megvívém betegemnek a' kisasszony tiszteletét. De furcsán lepett-meg belsőmben, midőn szobájában hosszú prémes bekecsében sétálgatva megpillantám. — „„Ma meglátogatom Völgyesiéket“ — szóllott. — Én kértem, ne vetné még meg egy kis időre inasi szolgálatomat, 's tartaná titokban. 'S őmit sem gyanítva szerelme mámorában (mert vigasztalám a' leányka vonzalmáról) nyájas arczczal fogadá-el kívánságomat. — Elérkezék a' délutáni séta-idő. Felülénk egy bérkocsira; én hátul foglalék helyet, a' szokatlanul rázó bakon. Hiszen senki sem ismert! 's miért rémitené ideigleni hivatalomat szokatlan visszatartás? Megállt kocsink Völgyesiék előtt: de minthogy benn ülő quasi-gazdámnak bajos lett volna a' lépcsőken föl-vánszorogni, általam üzente alázatos kérelmét, 's én azt készséggel is — praemittálván szívdöbbenésemet, valék teljesítendő: teljesülvén, én minden zavar nélkül lejttem, és a' háziaknak ígértök szerint, tudniillik, hogy szívesen kikocsiznak, reájok várakozánk. Képzeld barátom ennyi vonzalmat, melylyel férj és nő (csak leány nem) viselteték Gábor urnak (így nevezték őt közönségesen) személye iránt. Nem csuda hát, ha a' félénkes leányka, látván szívem hevét, előre is kért, vonnám vissza magamat illy esetben tőlek, mert ő kész és kötelessége leend megnyugodni szülőinek akaratján. Én tehát engedék szavának, ámbár minden esetre teljesíteni akarám tréfa-tervem, valamint teljesítem első kérelmét is, mellynek szavai most is édesen csengnek füleimben. De im! lejtettek vendégeink, 's egy csinos leánykát hagyva a' kapuban (kit még eddigelé nem ismerheték), felülének, és a' hintó elgörgött.

Egy kis idő múlva a' város-ligethez érkezénk, 's kiszállván a' kocsiból, sétálni kezdénk: de Gábor ur csak lassan ballagott, mert nem vélé tanácsosnak erősb mozgásba hozni tagjait, 's ezért csak a' házi ur és asszonyság közt lépdelt. Én e' csendes alkalmat hasz-

nálni akarván mezei virágokat illesztgeték koszorúba, mit aztán a' kisasszony ujjai közé tettem, 's ezért egy érthető mosolylyal ajándékoza-meg a' kis titkos díj-osztó. Ezen andalgásoknak közepette Gábor ur iszonyú fájdalmain kezd sopánkodni, 's lenyomatva erőtlenségetől kénytelen vala ismét kocsira ülni. Mindnyájan eltávozáánk. Erősen megigérte azonban, hogy Völgyesiéket állapotjának minden változásáról fogja tudósítani. Emlékeztetém is ezen ígéretére azonnal, mihelyest setétes lön az idő, 's egy kis jobbulást tapasztala: — mire ő mosolygásra igazgatá sápadt arcát, de meghuzott arczedői, mint a' közelgő halálnak iszonyú előjelei — mutatkozának. Én repültem a' válaszszal. Egész utamban kalandomnak czélszerű kivitelén gondolkodtam: de lábaim most igen gyorsak valának, 's hamarabb feltűnt Völgyesiék háza, mint kalandomnak vége. Főlemelém szemeimet az ablakokra, hogy lássam, nem néz-e le Tilim. Valóban úgy volt. Alig nyitom-be a' kapu ajtaját, midőn „hir Gábor urról“ — adá bizonyos kérdésre Tili válaszul, — 's egy pillanat alatt előttem termett. Tudakozódék Gábor urról, 's én mondtam, hogy átkozza sorsát, melly rózsákra nyíló pályájára akadályt sző és kegyetlenkedik. Azonban álhivatalom ürügye alatt bátran folytatott beszélgetésünk közben a' nyájas hold kezdé már világítani a' kapu-szint, midőn künn hatalmas kard-csörgés hallatszék, melly mindig közeledett. „A' kapitán, a' kapitán! mára ígérkezék“ — kiálta Tili, 's elakara már hagyni. — „„Vigyázzon a' kisasszony! mert ennyi szív közt könnyen megcsalódik. Aztán katona! — tőle irtózzék; szívével mint bábbal fog játszani. A' kapitánt értem.““

Alig végzém az utósó szótágot, az ajtó fölnyílt, 's a' belépő kapitán hol rám, hol a' félénk leányra forgatá gyanús szemeit. Távoznunk akartam; de ez kezemet hirtelen markába ragadva, föntartott, 's monda: „A' rágalom, kedves ur! becsületet sért. Ön nyilván engem értett előbbi szavában kaczernek, vagy vizeszű gyermeknek, a' mit jól hallék. O az nem vagyok. Holnap hajnalban vivni fogunk a' temetőnél; azért eleve készüljön. A Dieu Tili!“ 's ezzel elsiete, tetszésemre hagyván a' fegyver-választást.

Én olly zavarba estem, millyet tán még éltemben sem tapasztalék; de az ártatlan Tili még nagyobb zavarba jött, 's erősen kért, hagynék-fel tréfámmal. De én vigasztalám, bár szívem dobbanásait lehete hallani, mint katona-ujoncznak, kit harcra visznek. „Béküljenek!“ esdekle még egyszer Tili, 's eltávoztunk. — Te bizonyosan nem fogsz sajnálni életemnek közelgető koczka-pontján; mert „minek is akadék más dolgába“ — fogod gondolni: pedig ezt a' koczka-pontot még sem igen szeretném tréfám conclusumául tekinteni, mert még hű imádója vagyok az életnek. Ezen sorokat éppen 10 óra

tájban irom, és sietek, nehogy az alkalmat elszalasszam. Isten veled!

U. i. Gondold csak barátom, miként árulá-el vitézségemet magammal vitt kardom; hatszor — hétszer neki fogtunk Miskával, a' kocsissal, de csak nem akart megválni hüvelyétől, pedig készültem a' puszta karddal vagdalkozva próbálgatni magamat a' holnapi viadalra. Most küldöm tehát Miskát valami jóféle fegyverért, 's egyszersmind e' levelemmel a' már reá váró alkalomhoz.

* * *

Julius 5-kén.

Éjfél volt, midőn szemeimet alvásra zárhatám-le. Álmomban többnyire tüzes golyókkal 's tüzes fegyverrel küszködtem. Végre fölbredek, 's képzeitem egy temetőnek gyászos térein lebegtek.

De im! a' hajnal hasadni kezd, 's készültem a' viadalra. Legényem minden esetre velem jött, hogy tanúja lehessen dolgainknak. Megmutatá a' temetőt, 's elérvén, csak hamar láthatám, milly nemes léptekkel, mint valamely vivandó oroszán, lejt felém társam. Szívem megdöbönt. „Engem ön — mondám, a' kapitánhoz fordulva — párharczra hívott-ki, bár, véleményem szerint, ön előtt ismeretlen: de becsületem elfogadá, 's kész vagyok megvívni.“

„Ha nem csalódom, ön tán fiatalabb bőrt ölte magára!“ — mondá a' kapitán.

„Hagyjon-fel a' gunynyal!“ — válaszolék hidegen. Talán vak hevében elveszté szemeinek erejét, mert dominus Gábort vélé bennem, kit ez előtt már igen jól ismert. Azonban ha talán tévedett is, azért ne késsék semmit: mert imádottjának szintén magam is imádója vagyok; 's ön tegnap becsületét tőlem érzé megsértetni.“ — Már ekkor bátorságom nőttön-nőtt.

Most a' kapitán sebesen rántá elő fegyverét, 's — „vívhatunk?“ — kérde.

„Még egy kérelmem van — halasztám kis ideig a' viadalt. — Jegyezze-föl nevét, 's vesse azután a' viadal helyére!“

A' kapitán egész serénységgel tevé-meg, 's nevünk jegyzéke a' földön hevert.

„Három lépés!“ — kiálta most a' kapitán, 's vivni készült — midőn azon perczben kocsí állt-meg közel mellettünk, 's Tili és anyja szállának-ki belőle. A' kapitán erősen bámult, midőn a' halavány nő közünkbe rohant, 's feltartóztata. — „Uraim! meg nem engedhetem, hogy becsület-érzésről fonák véleményük után mind maguknak, mind pedig gyermekemnek sirját ássák e' hiú harc által — szólt közbe Völgyesiné, 's a' kapitánnak fegyvere azonnal földre ereszkedett. Tili távolabb állt valamivel, 's arcát kezkenővel fedé-el.

a

„De tisztem és személyem gyalázva!“ — tördelé szavait a kapitán.

„Nem, uram! Önnek ajánlám ugyan leányomat egy részről, de az elnyerésére választott eszköz és mód nem egyik vagy másiknak életveszélye — felelt a nő, 's kíváncsilag emelé-föl a földön heverő tárczákat, melyekben neveink jegyezvék. — Egek! Béklaki Vilmos, az én öcsém, 's Tilinek testvér-bátyja!“ — sikolta-fel Völgyesiné, 's nyakamba borult. Képzeld csak, mint meg valék lepetve, Tili hugomat lelvén-föl kalandom koczka-pontján. Egészen új emlékezet tünteté előmbe a hajdan látott kis nőtestvért, és viszontlátási gyönyörrel ölelém-át. 'S képzeld továbbá, kit én szerelmi hévvel vágytam egykor karjaim közé szoríthatni, most azt testvéri szeretettel ölelem. — A' történeten részemről örvidenem kell; mert ki tudja, vajjon fordulhatott volna-e kapitán uramnak tüzes szenvedelmé szives barátságra? Ámde most kész a' barátság; mert a' néne újabb reményt támaszta a' harczi keblében. A' hintó elindult velünk, 's Tili nem győze az uton eléggé piroglatni merész tréfámért; de azonban örviden is, mert már-már megszabadítva hívé magát az öreg urtól. — Tili t. i. a' tegnapi estvén egészen megváltozott. Arcza és társalkodása kedvetlen volt, 's gyakrabban mély gondolkodásba látzott merülni. Hajnalra kelve anyjának ágyához ment, 's térdre esvén szeliden vallá-meg, hogy érette étellel játszanak, 's emlité, hogy tán hirtelen jelenléttel megszabadíthatni még őket, mi előtt viadalra kelnének. Völgyesiné mint az életnek leglelkesebb tisztelője, nem vevén a' dolgot tréfának, kocsira ült, 's hozzánk jöve, hogy megmentse Tilit a' keserűségtől. Látod barátom, mire nem jut akaratlanul is az ember!

Szállásomat változtatám, 's most már rokonim közt élek. Amasinos leányka pedig, kit múlt levelemben a' kapuban hagyatunk volt, gazdag, de korán elhunyt szülőknek árvája, ki néninek, mint legszorosb barátnénak, gondjára és nevelésére bizatott. Szőke fürtjei gyönyörűn fedik hó-nyakát; szemeiben magos és tiszta lélek lobog, magaviselete nyájas és tetsző, szóval, ő egészen magára voná figyelmet. Néninek jövendőm felől emliték-meg valamit, 's ő helyben hagyá szándékomat. Rokon lelkeknek, barátom, első pillanatban hódolunk. A' kapitán megnyeré kezét hugomnak, ki áldja most azon órát, melyben tréfás álhivatalomat felvevém; mert az öreg urtól, kitől nehezen menekhetett volna, kérelmem szerint is megszabadult, 's a' kézfogó Amália-napra rendeltetett, mert ekkor üli a' kis árva névnapját.

Éppen levél-írásom órája előtt ülénk együtt egy pamlagon hugommal és Málival, néni és a' kapitán távolabb; midőn nem kis zö-

rejű kopogatas után a' fölnyitott ajtón Gábor ur lépett-be, 's két leányt és két férjfit pillanta-meg. Ez rossz jel, gondolá, 's magosra voná-fel szálas szemöldjeit, hogy tisztábban láthasson. Gyanakodó lelke kiragadá végre szobájából, — mert mult levelem óta nem jelentem-meg nála, 's most azonnal rám ismervén, egész auctoritással kért fölvilágositást a' dologról, 's végig is hallgatá nagy lélek-küzdéssel. „De megboszulom magamat — kiálta-fel most hangosan, 's két párnak leszek egyszerre násznagya, és mindennapos vendég a' fiatal hölgyeknél.“ — Most az öreg legények kelletlen szerelméről újabb meggyőződésén alapuló lelki megnyugvással fogott velünk barátságos kezét. Imigy feltalálván K. faluból Pestre hozott egyik testvéremet, indulunk holnap a' másikat is üdvözleni egy közel levő rokonunkhoz, — 's végre, ha az ég akarja, haza sietünk megülni Málival minél előbb menyegzőnket, hol vőfélségedre számolok. Légy boldog addig is!

BEÖTHY ZSIGMOND.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Pest városa népessége. II-dik József császár országainak összeíratását rendelvén, az 1780-diki összeírás szerint találtatott

Pesten	-	-	-	-	-	-	13.550	lélek.
1799-ben már volt	-	-	-	-	-	-	29.870	—
1809-ben	-	-	-	-	-	-	35.349	—
1819-ben	-	-	-	-	-	-	47,188	—
1829-ben pedig	-	-	-	-	-	-	62.471	—
és így az első tíz esztendő alatt	-	-	-	-	-	-	5479	lélekkel
a' másodikban	-	-	-	-	-	-	11.839	—
a' harmadikban	-	-	-	-	-	-	15.283	—
harmincz év alatt tehát	-	-	-	-	-	-	32.601	—

szaporodott.

Az egész népség (ide nem számlálván a' katonaságot, idegen tanuló ifúságot, juratusokat, csak szállásokat tartó uraságokat, 's papságot) tesz az 1830-ki összeírás szerint.

Összesen 65.494 lelket.

Ezek közül: 1.) nemre nézve:

A' belső városban	férjfiak	10.144.	asszony	személy	7.193.
Az új városban	—	3.567.	—	—	3.330.
Therézia-városban	—	11.396.	—	—	11.783.
József-városban	—	6.055.	—	—	6.520.
Ferencz-városban	—	2.686.	—	—	2.820.
Összesen	—	33.848.	—	—	31.646.

2.) Vallásra nézve van

Római vallású:

A' b. városban	férjfiak	9.370.	assz.	6523.
Leopold —	—	2.631.	—	2.590.
Therézia —	—	8.569.	—	9.159.
József —	—	5.526.	—	6.154.
Ferencz —	—	2.508.	—	2.707.
Összesen	— —	28.604.	—	27.133.

Reformált vallású

A' b. városban	férjfiú	498	assz.	428.
Leopold —	—	352	—	303.
Therézia —	—	696	—	366.
József —	—	499	—	337.
Ferencz —	—	153	—	91.
Összesen	—	2.198	—	1.525.

Nem egyesült Görögök:

A' b. városban	férjfiú	206	assz.	173.
Leopold —	—	146	—	110.
Therézia —	—	108	—	59.
József —	—	30	—	29.
Ferencz —	—	21	—	18.
Összesen	—	511	—	389.

Zsidók

A' b. városban	férjfiú	70	assz.	69.
Leopold —	—	438	—	327.
Therézia —	—	2.023	—	2.199.
József —	—	—	—	—
Ferencz —	—	4	—	4.
Összesen	—	2,535	—	2,599.

P E S T I V I Z S G Á L Ó.

Szent István napját, e' kedves nemzeti innepünket, buzgó tisztelettel és ajtatossággal ülték-meg Budapest lakosai. Megelőző este 6—8 óra közt Budán az udvari palota terén fens. cs. kir. főherczeg, István, mélyen tisztelt f. nádorunk legidősebb fijának idevzlésére három ezrednek hangázkara egyszerre játszá a' legválogatottabb 's legújabb hangműveket, melyek olly számos hangszerekből zengedezvén meghatólag illeték az egybegyült örvendező sokaságot. Maga a' fens. udvar nyílt ablakoknál volt kegyes azokat meghallgatni, 's a' tisztelkedő sokaság idevzléseit viszonzni. — Más napon délelőtt nagy buzgósággal ment végbe a' várban a' szokott pompás egyházi menet sz. István nyolcz szá-

zados erekljével, t. i. jobb kezével, a' várbeli (Zsigmond) kápolnából a' fő parochialis egyházba, melyet a' tegnapi esőske után következett igen hives időnek ellenére is minden rendbeli Budapestiek buzgó ajtatossággal kísérték. Az egyházi szertartást mgos baczi püspök 's m. k. helytartói tanácsnok Ocskói Ocskay Antal ur fényes segédpapság mellett vivé végbe.

A' pesti táborozás és szokott ősi katonai gyakorlás aug. 20.-kán kezdetett-meg a' Soroksár felé terjedő Rákosmezőn, melyre István fens. cs. kir. főherczeg is számos uraságok kíséretében megjelenni méltóztatott

A' pesti vakok intézetének nyilvános próbatétele aug. 28.-kán délutáni 3—6 óra között fog tartatni a' t. n. megye házának nagy teremében. E' vizsgálattal egybeköttetik egyszersmind a' nevéndékeknek hangászati próbatétele, melly éneklésből 's egyes hangszereken leendő előadásokból álland. Az utóbbiak közé tartozik az intézetnek nem régiben ajándékozott parisi lábintó- (Pedal) hárfán is az illető nevéndékek által tett előmenetelnek kitiüntetése. E' próbatételre mindenki tisztelettel meghivattatik.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Tengeriborjú. A' parisi természet-vizsgáló egyesület kertébe egy tengeri borjút (*phoca vitulina*) hoztak, minők a' manche-i tenger melléken néha találatnak. Ez a' fázának mellett ugyan azon akolban tartatik, mellyben már néhány illy állat tartaték, addig t. i. míg meg nem döglött. De mind eddig egyet sem tarthattak-meg tovább egy pár hónapnál.

Hajó-moly. Hihetetlen nagy azon pusztítás, melyet a' hajó-moly (*teredo navalis*) visz végbe. 1830-ban egy tengeri tiszt Valparaisóban, Chiliben, a' tenger partján valamelly nagy töltést huzatott, mellynek gerendáit év mulva egészen átlýnggatott a' hajó-moly, mivel ezeket nem fedték-be rézzel. Ezen nevezetes kis állat fehér, 's csaknem gubacs gömbölyű, kivevén fejét, melly két mozgatható paizszsal van ellátva. Azt hiszik, hogy az állat ezekkel vájja-ki a' fát. Minél tovább ássa magát, annál nagyobbra nő; lakhelye belül valamelly mésznemű anyaggal van behuzva, 's mindig nagyobbodik az állattal együtt, melly néha több ujnyi hosszúságra 's egy hüvelknyi vastagságra növekszik.

Olajforrás. Közél Burkesville-hez Amerikának Kentukky nevű városában kut-ásás alkalmával valamelly olajforrásra bukkantak, mintegy 200 lábnyi mélységre, melly 12 lábnyi magosságra szökik-fel. Koronként a' lök-erő csökken, de nagyobb részint még is az említett fokon tartá magát. Kiváncsiak levén, valljon ezen olaj, vagy is inkább földi gyanta, éghető-e, kanóczot vetének belé, 's most egy csudás tűnemény, t. i. égő folyó mutatkozik; meddig t. i. ama gyantás anyag terjedett, a' víz felülete lobogó lángban állott.

Állatok elővigyázata 's gyengédsége. Nervaux ur St. Comes-ból írja, hogy a' legközelebbi nagy áradás alkalmával az ő kertének is egy része víz alá borítottatott ugy, hogy egy fülemülének fészke igen nagy veszedelemben forgott. A' fészekben, melyet Nervaux ur mindennap megvizsgált, eleintén négy tojás volt. Egykor reggel, midőn a' víz már csak egy hüvelkkel állott a' fészek alatt, csak két tojást látott benne, azután csak egyet. Figyelmessé tétetve ez által, megfigyelé, miképpen a' két öreg madár a' 4-dik tojást is elvitte. A' kertnek legmagosb része felé repültek, 's midőn N. ur ott vizsgálód-nék, egy uj, az elsőitől mintegy 150 lábnyi távolságra, épített fészket lelt ott, 's benne az előbbi 4 's azóta tojt 5-dik tojást.

Mérgező növények. Platz műkertész Erfurban, ki mérgező növényekből nem csekély gyűjteményt bir, azt szállásán nyilvános megtekintésre kitette, mi által főképpen gyermektanítóknak nyílik alkalmatosság tanítványaikkal ezen növényeket megismertetni.

K Ü L Ö N F É L E.

Óriási kérelem-levél. A' pensylvániai asszonyok a' congressusnak 150 láb hosszú és 5.000 aláírással ékes kérelemlevelet nyújtának-be, mely a' borra és pálinkára vetett nagy vámnak leszállítását kéri.

Különös izlés. Közönségesen ismert dolog, hogy a' Törököknél és Mauroknál, az asszony kövérsége szépségnek tartatik; de hogy Tunisban a' férjhez menendő leányokat bizonyos ideig annak módja szerint (bocsánatot kérek a' kitételért) előbb meghizlalják — bezárván őket 's bizonyos kövérítő eledelt adván nekik — ez, mondám nem igen látszhatnék hihetőnek, ha arról egy hiteles kezeskedő Macqil nevű Skót (Account of Tunis czimű munkájában) nem tenne bizonyosságot.

E M L É K M O N D Á S.

Hű barát a' szükségben.

Midőn szerencsédet elbucúzni látod.

A' ki akkor ölel, csak az hív barátod.

KIS JÁNOS után —

B e c s ü l e t.

Legföltöbb kincs a' becsület;

Ha egyszer ezt elvesztetted

Mindent elvesztetted.

RÁDAY GEDEON után K. H. K. J.

Erény utjai. Kettő az út, melyen az ember erényre törekszik; egyiken jó cselekedettel a' szerencse gyermeke, másikon béketűréssel a' szenvedő. Boldog, kit sorsa mindkettővel megbarátkoztat.

SCHILLER után L. . . . CS. AMALTA.

A' szemérem anyja minden tiszta gondolatnak, gyámja köz hivatalainak, az ártatlanság dajkája, kedvelt feleinknek az idegenek előtt ajálkozó, mindenütt 's mindenkor kegyeskedő képet mutatván.

M. VALRR után B. F.

Komolyrejtvény.

Halavány és ezüst szürke szokott színe arcomnak
Hűséges szolgálja vagyok egy kalandor nagy urnak,
Ki naponként vándor után magával visz engemet,
Habár olly közel mellette nem ohajtja létemet.
A' világban sokszor árnyék rutítja homlokomat,
De uramra nézek, 's neki nem fordírom hátamat,
Nem csuda, hogy régtől fogva hű tettemet hálálja,
'S formaruhámat udvara fő ékének találja.
Elismervén szolgásgom' én nagy illendőséggel
Távul maradok uramtól; sőt teljes szerénységgel
Nyájasabb kalandjai közt elfordítom képeimet,
'S félszemmel, majd fél pofával pislogok rá, míg lehet.

SZUNYOGHI.

Előbbi rejtvény: 1) Kettő. — 2) A' toll. — 3) Tolvaj és írósvaj. —
4) A' holdujságban.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacson alul a' Duna partján, 114. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, úri utza 612.